

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347:796

Лисенко Ірина В'ячеславівна,
кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри права
Національного технічного університету
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0003-3392-6056

Лисенко Андрій Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент, оперуповноважений
Головного управління Національної поліції
в Харківській області, м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0003-0780-2148

Первалова Людмила Вікторівна,
кандидат філософських наук, доцент,
професорка кафедри права
Національного технічного університету
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0001-5182-2838

Гаряєва Ганна Михайлівна,
доцент кафедри права
Національного технічного університету
“Харківський політехнічний інститут”,
Харків, Україна
ORCID ID 0000-0002-4061-1987

ЦИВІЛЬНО-СПОРТИВНЕ ПРАВО ЯК ПІДГАЛУЗЬ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Статтю присвячено актуальним питанням реформування цивільного права як галузі права та включення до його структури такої підгалузі, як спортивне право. Цивільно-спортивне право, виступаючи складовим елементом цивільного права, являє собою підгалузь українського права, яка регулює відносини між учасниками цивільно-спортивних відносин: фізичними та юридичними особами, державою, територіальними громадами, іноземними державами та іншими суб'єктами публічного права у сфері фізичної культури та спорту.

Ключові слова: цивільне право, спортивне право, спорт, джерела спортивного права, норми права, прецедент, правовий звичай.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, що обумовлює дослідження розвитку принципово нової підгалузі права – цивільно-спортивного права. Це пов'язується з низкою обставин, зокрема: визнанням та подальшим упровадженням у правову доктрину та практику теорії поділу права на публічне та приватне; провідною роллю фізичної культури та спорту у вихованні здорової нації; необхідністю правового забезпечення функціонування професійних спортивних організацій, клубів, ліг тощо, та охорона прав, інтересів, а також здійснення прав та виконання своїх обов'язків окремими суб'єктами цивільно-спортивних відносин – фізичними та юридичними особами. Зокрема ч. 4 ст. 49 Конституції України визначається розвиток фізичної культури та спорту, що зумовлено соціальними потребами суспільства.

Метою статті є обґрунтування необхідності введення у структуру системи цивільного права України нового правового утворення – спортивного права. Воно покликане регулювати діяльність суб'єктів приватноправових відносин у сфері правил та норм спортивних правовідносин, що визначають правовий статус та забезпечують захист інтересів осіб на засадах юридичної рівності, відсутності між суб'єктами власних повноважень. Вирішення цього питання лежить у площині доведення функціонування у межах системи цивільного права окремих норм, інститутів та підгалузей.

Зауважимо, що проблеми співвідношення спортивного права та інших галузей права перебувають у центрі уваги вчених-правознавців. Однак формування та розвиток саме цивільно-спортивного права України не стали предметом наукового аналізу дотепер. Хоча окремі вчені (З.П. Дубінська, А.Я. Палюх, Р.В. Чередник) розглядали становлення спортивного права, але у межах національної системи права. Таким чином, проблема диференціації норм права, яка повинна закласти засади приватноправового регулювання у сфері фізичної культури та спорту, з одного боку, та необхідність подальшого удосконалення системи цивільного права, з другого, – обумовлюють актуальність дослідження цивільно-спортивного права як підгалузі цивільного права України.

Значення спорту для розвитку сучасного суспільства потребує його правового регулювання, систематизації його джерел, що повинно гармонізувати весь масив нормативно-правових актів у сфері фізичної культури та спорту. Це дозволило б розроблювати навчальні плани для майбутніх спеціалістів у цій галузі та створювати спортивно-судові інстанції в нашій державі. Спортивне право за своїм змістом є доволі складним утворенням, тому що вплив на спорт здійснюється як нормами приватного, так і публічного права. І приватне, і публічне право певною мірою розглядають окремі питання діяльності у сфері підготовки та проведення спортивних змагань, правовий статус професійних суспільних фізкультурно-спортивних об'єднань, права та обов'язки спортсменів, регулювання дитячого, юнацького, студентського та професійного спорту. Низка іноземних науковців Simone P. [1], William Bull, Michael Faure [2], Björn Hessert [3] та Johan Lindholm [4] розглядають спортивне право як унікальний, відносно автономний правопорядок, який

виходить за межі традиційних уявлень про систему права. Ми вважаємо, що спортивне право в межах нашої національної правової системи на цей час не може вважатися самостійною галуззю, а є частиною галузей права, насамперед, цивільного права.

Звертаючись до норм Цивільного кодексу та Закону України “Про фізичну культуру і спорт”, можна дійти висновку, що цивільно-спортивне право, виступаючи елементом цивільного права, являє собою підгалузь українського права, яка регулює відносини між учасниками цивільно-спортивних відносин: фізичними та юридичними особами, державою, територіальними громадами, іноземними державами та іншими суб’єктами публічного права у галузі фізичної культури та спорту.

Визнання цивільно-спортивного права підгалуззю цивільного права обумовлює той факт, що в нього є свої джерела, у межах яких зосереджено норми останнього. З’ясування сутності та видів джерел будь-якої галузі чи підгалузі права є важливим та необхідним кроком на шляху пізнання її змісту. Проте, перш ніж перейти безпосередньо до аналізу системи джерел цивільно-спортивного права, розглянемо зміст категорій більш загального порядку, якими є джерела права та джерела цивільного права.

У широкому значенні до джерел права зараховують усі можливі форми (документи), в яких знайшли закріплення норми права. Що ж до вузького розуміння, то його сенс зводиться до того, що під джерелом права розуміють лише позитивне законодавство, представлене законами, прийнятими Верховною Радою України [6, с. 70]. Ця позиція, на наше переконання, є найбільш наближеною до сучасних тенденцій розвитку вітчизняної правової науки, хоча окремі недоліки у ній все ж мають місце. З огляду на це, можна зазначити, що джерела цивільного права є формою зовнішнього закріплення норм права, які регулюють суспільні відносини, що виникають у сфері приватноправових відносин.

Ієрархічність джерел права виступає як принцип побудови системи в межах певної правової системи, обумовлюється змістом повноважень суб’єктів правотворчості, що їх приймають, є вираженням різної юридичної сили окремих видів джерел права і пов’язаної з цим наперед встановленої співвідлеглості джерел права в цілісній системі [8, с. 193].

Особливе місце серед правових джерел посідають міжнародні договори (угоди), ратифіковані Верховною Радою України. Вони є частиною національного законодавства і застосовуються у визначеному порядку [9]. У такому разі держава бере на себе зобов’язання перед міжнародною спільнотою і зобов’язується їх виконувати. До таких джерел відноситься Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті, ратифікована Верховною Радою України Законом України від 3 серпня 2006 р. № 68-V [10]. Цим документом Україна взяла на себе зобов’язання сприяти міжнародному співробітництву у сфері фізкультури та спорту між державними органами та провідними організаціями у сфері боротьби з допінгом у спорті, зокрема, з Всесвітнім антидопінговим агентством.

Доволі важливим є міжнародний меморандум “Спорт як засіб сприяння у вихованні, здоров’ю, розвитку та миру”, ратифікований на території України 03.11.2005 [11]. Міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України,

можуть бути укладені й на рівні окремих міністерств різних країн. Так, було підписано Угоду між Міністерством України у справах молоді і спорту і Секретаріатом у справах молоді при Кабінеті прем'єр міністра Угорської Республіки “Про співробітництво молоді і молодіжні обміни”. У цьому міжнародному документі зазначається (ст. 1), що Україна та Угорська Республіка дійшли згоди стосовно підтримання різноманітних форм співпраці й контактів, а також обміну школярами, студентами, молодими робітниками, членами молодіжних товариств і організацій [12]. Разом з цим, наша держава, на жаль, ратифікувала далеко не всі міжнародні договори (угоди), які стосуються спорту. Зазначена ситуація показує світу нашу неготовність повністю підтримати світові стандарти розвитку спорту, а з іншого, – негативно позначається на українських спортсменах, статус яких, з огляду на нератифікування відповідних міжнародних договорів, у разі якщо вони беруть участь у відповідних міжнародних змаганнях, визначено неналежним чином. Прикладом таких міжнародних документів можна назвати Кодекс спортивної етики Ради Європи “Справедлива гра – шлях до перемоги”, який було прийнято на рівні Ради Європи. Цей документ забезпечує міцну етичну основу для боротьби з негативними проявами у сучасному суспільстві, які підривають традиційну основу спорту, збудовану на справедливій грі, товаришуванні і добровільному русі [13].

Найвищою юридичною силою серед національних нормативно-правових актів України наділена Конституція, яка є основним документом держави. Наступними елементами в ієрархії нормативно-правових актів, які є джерелами цивільно-спортивного права, є Цивільний кодекс України та закони. Останні не можуть суперечити Кодексу та повинні йому відповідати. Основним законодавчим актом у сфері, що розглядається, є Закон України “Про фізичну культуру і спорт” [13], який визначає правові, соціальні, економічні й організаційні основи фізичної культури і спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а також підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у зміцненні здоров'я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури і спорту.

Закон України “Про підтримку олімпійського, паролімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні” [14], спрямований на регулювання відносин, пов'язаних із розвитком олімпійського та паролімпійського руху в Україні.

У постанові Верховної Ради України “Про недопущення закриття та репрофілювання закладів фізичної культури і спорту, баз олімпійської та паролімпійської підготовки, фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд, лікувально-фізкультурних закладів” [15] зазначено офіційну державну позицію щодо цього питання. Серед актів Президента України, які стосуються регламентації спортивних відносин, можна назвати Указ Президента України “Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту” [16].

Важливим джерелом цивільно-спортивного права є і правовий звичай. Згідно зі ст. 7 Цивільного кодексу України, це правило поведінки, яке не встановлене актами цивільного законодавства, але є ustalеними у певній сфері цивільних відносин. Серед останніх можна виділити такі звичаї, як ведення чесної гри, змагальність, рівність. Однак комерціалізація спорту, а також інциденти останніх

найбільших спортивних форумів недвозначно демонструють, що звичаєве регулювання не є досконалим, а звичаї можуть розумітися істотно по-різному [7]. З цієї причини провідна роль залишається за нормативно-правовими актами та договором.

Наступним елементом у системі джерел права є нормативно-правовий договір, під яким розуміють добровільну згоду двох і більше сторін, яка містить норми права [5]. Згідно зі ст. 627 Цивільного кодексу, сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог Кодексу. Наприклад, спортсмени укладають спортивні контракти зі спортивними клубами. Спортивний контракт – це особлива угода, оскільки його умови не підпадають під регулювання трудових правовідносин, а переплітаються з природою цивільно-правових угод. Необхідність його укладення у разі виникнення відносин між спортсменом та клубом є обов'язковою, оскільки контракт переводить цей особливий вид відносин у правове поле.

До джерел права відносять судовий прецедент – джерело права, що виражене в об'єктивному рішенні органу держави, містить юридичне положення або дає тлумачення спірного питання, чи вирішує в певному розумінні не передбачене в законі питання, якому надається формальна обов'язковість при вирішенні всіх наступних аналогічних справ [8, с. 157]. Рішення Європейського Суду з прав людини є обов'язковими для країн, які ратифікували Європейську Конвенцію з прав людини й основних свобод. Також у спортивних правовідносинах роль Спортивного арбітражного суду в Лозанні (Швейцарія) є ключовою для України [17]. Наприклад, українською справою, яка розглядалася Спортивним арбітражним судом у місті Лозанна, був спір між футбольними клубами “Шахтар” та “Борисфен” щодо відшкодування у сумі 250 тисяч доларів США за футболіста Олега Карамушку.

Отже, діяльність у галузі фізичної культури і спорту є однією з тих сфер, у якій знаходить прояв приватний та публічний інтерес, викликаний потребами розвитку усього суспільства. Викладене доволі яскраво демонструє, що цивільно-спортивне право має власну джерельну базу, а це додатковий аргумент для можливості віднесення його до підгалузі цивільного права України. Систематизація цивільно-спортивного права має здійснюватися шляхом кодифікації, викликаній наявністю значної кількості його джерел. Це має сприяти усуненню колізій, які нині мають місце у нормативних актах із питань фізичної культури та спорту; уніфікувати норми національного спортивного права за міжнародними стандартами; удосконалити правовий статус професійних спортсменів; активізувати наукові дослідження у сфері приватноправового регулювання суспільних відносин, які виникають у сфері фізкультури та спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Simone P.* (2020). “The fundamental nature of sport: disability, discrimination and sport in *Holzmueller v. Illinois High School Association*”, *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 21, pages 74–93 (2021). URL: ink.springer.com/article/10.1007/s40318-020-00179-3 (дата звернення: 08.06.2022).

2. *William Bull, Michael Faure* (2021). “Agents in the sporting field: a law and economics perspective”, *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 22, pages 17–32 (2022). URL: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.126/> (дата звернення: 08.06.2022).
3. *Bjorn Hessert* (2021), “The exchange of self-incriminating information of athletes between sports organisations and law enforcement”, *The International Sports Law Journal*, Volume 13, Issue 1–2, pp. 5–16. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-021-00194-y> (дата звернення: 08.06.2022).
4. *Johan Lindholm* (2020), “When sports is the most important utterly non-important thing in the world”, *The International Sports Law Journal*, 20,), pp. 1–2. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-014-0060-6> (дата звернення: 08.06.2022).
5. САС піддержав дискваліфікацію О. Орехова. URL: <http://ru.uefa.com/uefa/footballfirst/matchorganisation/disciplinary/news/newsid=1587059.html>. (дата звернення: 08.06.2022).
6. *Шушка Р.Б.* Цивільне право України: підручник / за ред. проф. Бошицького Ю.Л. та проф. Шушки Р.Б. (кер. авт. кол.). Загальна частина. К.: Вид-во “Ліра-К”, 2016. 760 с.
7. *Забара С.* Проблеми визначення поняття та предмета спортивного права України. Підприємство, господарство і право. 2008. № 7. С. 102–105.
8. *Пархоменко Н.М.* Джерела права: проблеми теорії та методології: монографія. К.: ТОВ “Вид-во “Юридична думка”, 2008. 336 с.
9. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 08.06.2022).
10. Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті: Закон України від 3 серпня 2006 р. № 68-V URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68-16> (дата звернення: 08.06.2022).
11. Спорт як засіб сприяння у вихованні, здоров’ю, розвитку та миру : міжнародний документ від 3 листопада 2005 р. № 60/9 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_f37 (дата звернення: 08.06.2022).
12. Угода між Міністерством України у справах молоді і спорту і Секретаріатом у справах молоді при Кабінеті прем’єр-міністра Угорської Республіки про співробітництво молоді і молодіжні обміни: міжнародний документ від 24 лютого 1992 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/348_329 (дата звернення: 08.06.2022).
13. *Єрмолова В.М.* Fair Play – чесна гра. Фізичне виховання в школі. 2009. № 3. С. 36–39.
14. Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні: Закон України від 14 вересня 2000 р. № 1954-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1954-14> (дата звернення: 08.06.2022).
15. Про недопущення закриття та репрофілювання закладів фізичної культури і спорту, баз олімпійської та параолімпійської підготовки, фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд, лікувально-фізкультурних закладів: постанова Верховної Ради України від 03 серпня 2006 р. № 66-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 41. Ст. 362.
16. Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту: Указ Президента України від 28 вересня 2004 р. № 1148/2004. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1148%2F2004>. (дата звернення: 08.06.2022).
17. *Kolev, B.* (2008), “Lex sportive and Lex Mercatoria”, *The International Sports Law Journal*, No. 1–2.

REFERENCES

1. *Simone P.* (2020). “The fundamental nature of sport: disability, discrimination and sport in *Holzmueller v. Illinois High School Association*”, *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 21, P. 74–93 (2021). URL: <https://ink.springer.com/article/10.1007/s40318-020-00179-3> (Date of Application: 08.06.2022) [in English].
2. *William Bull, Michael Faure* (2021). “Agents in the sporting field: a law and economics perspective”, *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 22, P. 17–32 (2022), URL: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.126/> (Date of Application: 08.06.2022) [in English].

© Lysenko Iryna, Lysenko Andrii, Perevalova Liudmyla, Hariaieva Hanna, 2022

3. *Bjorn Hessert* (2021). “The exchange of self-incriminating information of athletes between sports organisations and law enforcement”, *The International Sports Law Journal*, Volume 13, Issue 1–2, P. 5–16. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-021-00194-y> (Date of Application: 08.06.2022) [in English].

4. *Johan Lindholm* (2020). “When sports is the most important utterly non-important thing in the world”, *The International Sports Law Journal*, 20,), P. 1–2. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-014-0060-6> (Date of Application: 08.06.2022) [in English].

5. SAS podderzhal dyskvalifikatsiiu O. Orekhova. “CAC supported the disqualification of O. Orekhov”. UEFA official site. URL: <https://ru.uefa.com/uefa/footballfirst/matchorganisation/disciplinary/news/newsid=1587059.html>. (Date of Application: 08.06.2022) [in Russian].

6. *Shyshka R.B.* (2016). *Tsyvilne pravo Ukrainy: pidruchnyk*. “Civil law of Ukraine”: textbook / edited by Prof. Yu.L. Boshytskyi and Prof. R.B. Shishki. (Management of Auto Col.). General part. K.: Publ. Lira-K. 760 p. [in Ukrainian].

7. *Zabara S.* (2008). Problemy vyznachennia poniattia ta predmeta sportyvnoho prava Ukrainy. “Problems of defining the concept and subject of sports law of Ukraine”. *Entrepreneurship, economy and law*. No. 7. P. 102–105. [in Ukrainian].

8. *Parkhomenko N.M.* (2008). Dzherela prava: problemy teorii ta metodolohii: monohrafiia. “Problems of defining the concept and subject of sports law of Ukraine”. *Entrepreneurship, economy and law* / N.M. Parkhomenko. K.: TOV “Vydavnytstvo “Yurydychna dumka”. 336 p. [in Ukrainian].

9. Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy. “On international treaties of Ukraine”: Law of Ukraine dated June 29, 2004 No. 1906-IV. URL: [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1906-15](https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1906-15) (Date of Application: 08.06.2022) [in Ukrainian].

10. Pro ratyfikatsiiu Mizhnarodnoi konventsii pro borotbu z dopinhom u sporti. “On the ratification of the International Convention on Combating Doping in Sports”: Law of Ukraine dated August 3, 2006 No. 68-V. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68-16> (Date of Application: 08.06.2022) [in Ukrainian].

11. Sport yak zasib spriannia u vykhovanni, zdoroviu, rozvytku ta myr. “Sport as a means of promoting education, health, development and peace”: international document dated November 3, 2005 No. 60/9. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_f37 (Date of Application: 08.06.2022) [in Ukrainian].

12. Uhoda mizh Ministerstvom Ukrainy u spravakh molodi i sportu i Sekretariatom u spravakh molodi pry Kabineti premier-ministra Uhorskoj Respubliki pro spivrobotnytstvo molodi i molodizhni obminy. “Agreement between the Ministry of Youth Affairs and Sports of Ukraine and the Secretariat for Youth Affairs under the Cabinet of the Prime Minister of the Republic of Hungary on youth cooperation and youth exchanges: an international document dated February 24, 1992”. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/348_329 (Date of Application: 08.06.2022) [in Ukrainian].

13. *Yermolova V.M.* (2009). Fair Play – chesna hra . “Fair Play – Physical education at school”. No. 3. P. 36 – 39 [in Ukrainian].

14. Pro pidtrymku olimpiiskoho, paralimpiiskoho rukhu ta sportu vshchychk dosiahnen v Ukraini. “On support of the Olympic, Paralympic movement and sports of the highest achievements in Ukraine”: Law of Ukraine dated September 14, 2000 No. 1954-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1954-14> (Date of Application: 08.06.2022) [in Ukrainian].

15. Pro nedopushchennia zakryttia ta pereprofiluвання zakladiv fizychnoi kultury i sportu, baz olimpiiskoi ta paraolimpiiskoi pidhotovky, fizkulturno-ozdorovchychk i sportyvnykh sporud, likuvalno-fizkulturnykh zakladiv. “On preventing the closure and repurposing of physical culture and sports facilities, Olympic and Paralympic training bases, physical culture and recreation and sports facilities, medical and physical culture institutions”: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated August 3, 2006 No. 66-V. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2006. No. 41. Art. 362 [in Ukrainian].

16. Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku fizychnoi kultury i sportu. “On the National Doctrine of the Development of Physical Culture and Sports”: Decree of the President of Ukraine dated September 28, 2004 No. 1148/2004. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1148%2F2004> (Date of Application: 08.06.2022) [in Ukrainian].

17. Kolev, B. (2008), “Lex sportiva and Lex Mercatoria”, The International Sports Law Journal, No. 1–2 [in English].

UDC 347:796

Lysenko Iryna,

Candidate of Juridical Sciences, Docent,
Head of the Department,
National Technical University
“Kharkiv Polytechnic Institute”,
Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-3392-6056

Lysenko Andrii,

Candidate of Juridical Sciences, Docent,
Detective of the Main Directorate
National Police in Kharkiv region,
Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-0780-2148

Perevalova Liudmyla,

Candidate of Philosophical Sciences, Docent,
Professor at the Department,
“Kharkiv Polytechnic Institute”,
Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-5182-2838

Hariaieva Hanna,

Associate Professor at the Department,
National Technical University
“Kharkiv Polytechnic Institute”,
Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-4061-1987

CIVIL AND SPORTS LAW AS A SUB-BRANCH OF UKRAINIAN CIVIL LAW

The article is devoted to topical issues of reforming civil law as a branch of law and including in its structure such a sub-branch as sports law.

The introduction of a new legal entity into the system of civil law of Ukraine – sports law, which regulates the activities of subjects of private law relations in the field of rules and regulations, is substantiated. They determine the legal status and ensure the protection of the interests of individuals on the basis of legal equality, the absence of their own powers between the subjects.

For modern society, sports played an important part in its development. This requires legal regulation of disputes, systematization of sources of sports law, which should harmonize the whole array of regulations in the field of physical culture and

sports. Similarly, it would allow the development of curricula to train future specialists in this field and the creation of sports courts in our country.

The dominant place in the public life of the state and in particular in sports belongs to human health (this is enshrined in Article 3 of the Constitution of Ukraine). It is recognized as the highest social value in the state. Significant funding in this area leads to the creation and systematization of the system of legal norms governing sports relations. In particular, among the issues that need to be resolved by law are the regulation of the legal status of the athlete, the procedure of sports arbitration, the features of protection of the rights and interests of the subjects of sports relations. To do this, first of all, it is necessary to determine the legal sources of civil sports law.

The branch of civil sports law, acting as an integral part of civil law, is a sub-branch of Ukrainian law that regulates relations between participants in civil sports relations: individuals and legal entities, the state, local communities, foreign states and other public law entities in the field of physical culture and sports.

Civil sports law has its own sources of law. This is the basis for its inclusion in the structure of civil law of Ukraine.

Systematization of civil sports law should be carried out by codification. This is due to the presence of a large number of sources of sports law. It will also help to eliminate the gaps and contradictions that currently exist in the regulations governing the relationship between physical culture and sports. Sports law will meet international (European) standards; the legal status of professional athletes will become more protected; intensified research in the field of private law regulation of public relations that arise in the field of physical culture and sports; a competitive Olympic reserve will be formed; additional opportunities will be created to involve the general public, especially minors, in physical education and sports.

Keywords: civil law, sports law, sports, sources of sports law, norms of law, precedent, legal custom.

Отримано 17.06.2022